

Centrum för Naturvägledning, SLU 2023-12-08

LONA projekt vid Ekopark Rosfors

Hansi Gelter

Docent Upplevelseproduktion
Naturguide, Skogsbadsguide

Piteå kommun

Guide NATURA
Transforming Nature into Experiences

1

Kort om Hansi

GELTER RESEARCH & CONSULTING
by Guide NATURA

Expanding Your Mind!

Guide NATURA

Transforming Nature into Experiences

2000-

Piteå Kajakcenter
by Guide NATURA

Guidade upplevelser
by Guide NATURA

NATURTURISM
FÖRETAGEN

SOLANDERLEDEN
Ideell Förening

TEMA

RENSKOGS- OCH
KULTUR- OCH NATURE

2

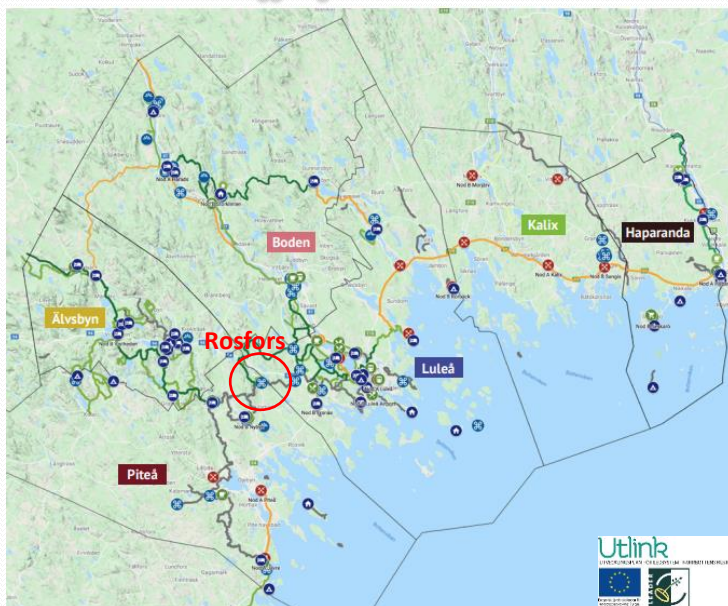
Regional utveckling besöksnäring

3

Regional Ledutveckling

Kartläggning av leder i 6 kustkommuner

4

Solanderleden

Rosfors

SOLANDERLEDEN

240 km Jävre - Luleå (flygplats)
24 etapper, 7+ rundslingor
Organiskt utvecklad – bottom up

Syfte -Landsbygdsutveckling

Storytelling: Den berättande leden
 Berättelsen om Daniel Solander
 Berättelsen om lokal natur och kultur

Påbörjad 2009, invigd 2019

www.solanderleden.se

5

Nätverka I Micro-destination

Projekt: Samverkan besöksnäring Pite äldval

40 aktörer Piteå - Älvsbyn

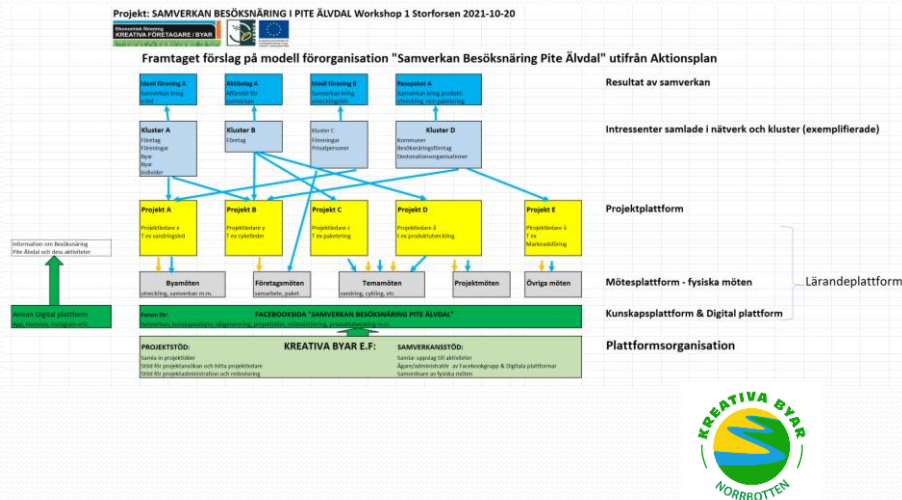
Facebookgrupp 98 medlemmar

6

Nätverka I Micro-destination

Projekt: Samverkan besöksnäring Pite äldval

7

Nätverka I Micro-destination

Mini-kuster 7 företag "Piteå Northern Villages"

Egen Facebookgrupp

DESTINATION Piteå
a part of Swedish Lapland

8

2019 Ekoparkbesök

Inbjuden till föredrag för Miljö- och jordbruksutskottet om turism i skyddad natur

SVEASKOG
Länsstyrelsen Norrbotten

1/3

07:30 Avfärd med bussar från hotell till Hybrit

08:30 Avfärd med bussar till Rosfors

09:00 Ankomst till Lustgården och Rosfors Ekopark

- Lars-Göran Ek, Miljö- och naturspecialist Sveaskog m fl
- Henrik Blom, Natur skogsägare
- Per-Anders Jansson, enhetschef Naturskydd Länsstyrelsen
- Naturskyddande skötsel, Avsett skog
- Skötselplaner mellan skogsnär och Ekopark
- Skogsprogrammet, OBS – tag på skor och kläder lämpliga för skogen och vådret
- Kaffe och te
- <https://www.sveaskog.se/apply/ekopark-besokskonraden-ekopark-tidplan/>

11:30 Lunch ute i det fria

- Vind Sveaskog
- Jenny Stenberg Resultatansvarig Norrbotten
- Information om Sveaskog och verksamheten i Norrbotten

12:15 Avfärd till Märkhygens vindkraftpark

13:15 Märkhygen

- Vindkraftverken reser sig långt över trädtopparna i Märkhygen
- enligt Pisk
- Tommy Riklund, pressansvarig Svevind, m fl
- <https://svevind.se/>

14:15 Avfärd till Luleå flygplats

9

Forest Retreat, Ekopark Rosfors

Guide Natura affärsidé Ekopark Rosfors

- Skogsbad – skogs-wellness (green wellness)
- Guidade skogsturer – fåglar, svamp, bär, m.m.
- Forest Retreat Enkelt boende vandringsturism (Solanderleden)

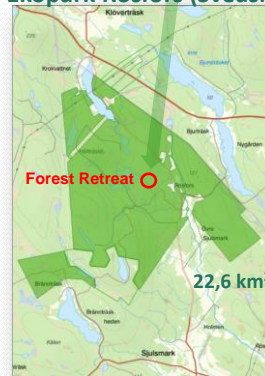
Anvisades plats av Sveaskog till gammalt hemman vid Fluggtjärnen = Guide Natura arrende

3 naturreservat i ekoparken (Länsstyrelsen)

Ekopark Rosfors (Sveaskog)

10

Forest Retreat, Ekopark Rosfors

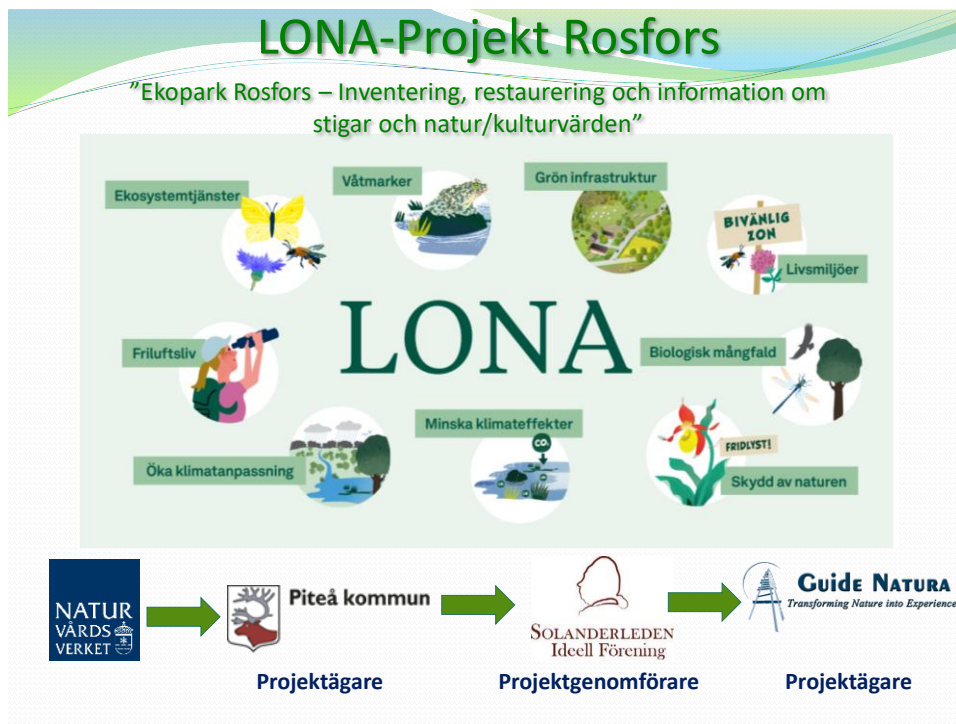

11

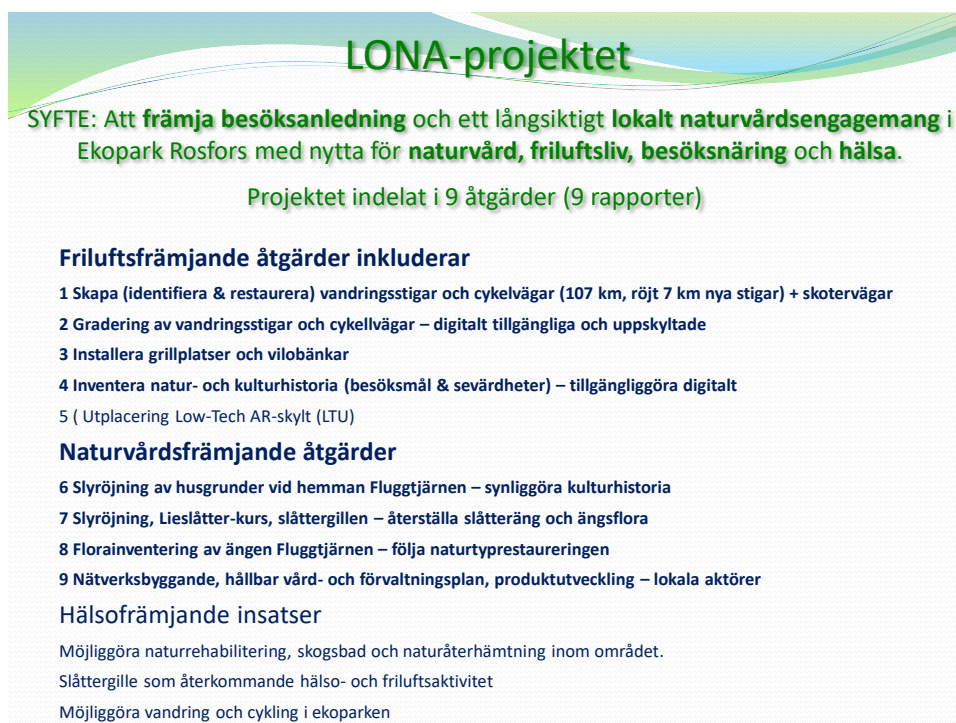
Forest Retreat, Ekopark Rosfors

12

13

14

LONA-projektet

Medverkande i projektet:

1. Piteå kommun (projektägare)
2. Solanderleden ideell förening: (genomförare)
3. Guide Natura (projektledare)
4. Sveaskog: (markägare, insatser)
5. Jössgården (kulturhistoria)
6. Parfa PK Reindeer (samisk historia)
7. Rosfors Bruksherrgård (produktutveckling)
8. Rosfors Byaförening (skötsel, kulturhistoria)
9. Luleå tekniska universitet (AR-skyltar)
10. Länsstyrelsen i Norrbotten (kulturmiljö)

15

Åtgärd 1 Restaurering, röjning märkning stigar

Inventering av gamla och nya potentiella stigar (Guide Natura)

16

Åtgärd 1 Restaurering, röjning & märkning stigar

Slyröjning stigar (Guide Natura och Sveaskog)

17

Åtgärd 1 Restaurering, röjning & märkning stigar

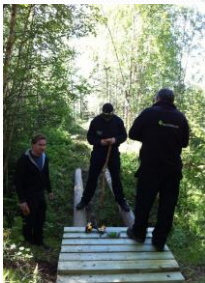
Nya spångar och ersätta gamla spångar

18

Åtgärd 1 Restaurering, röjning & märkning stigar

Nya broar och ersätta gamla broar

19

Åtgärd 1 Restaurering, röjning & märkning stigar

Nya strättor

20

Åtgärd 1 Restaurering, röjning & märkning stigar

Vilobänkar

21

Åtgärd 1 Restaurering, röjning & märkning stigar

Uppmärkning av alla nya och gamla stigar (guide Natura)

22

Åtgärd 1 Restaurering, röjning & märkning stigar

Uppmärkning stigar

23

Åtgärd 1 Restaurering, röjning & märkning stigar

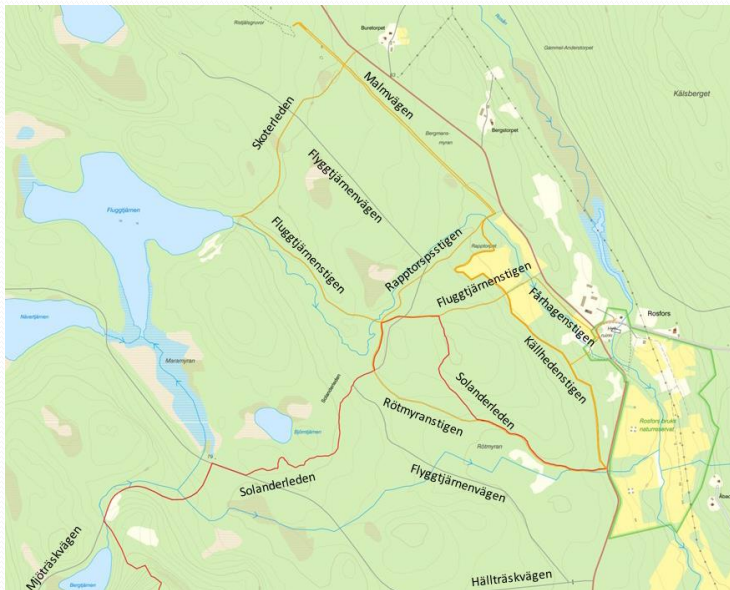
Uppmärkning stigar

24

Åtgärd 1 Restaurering, röjning & märkning stigar

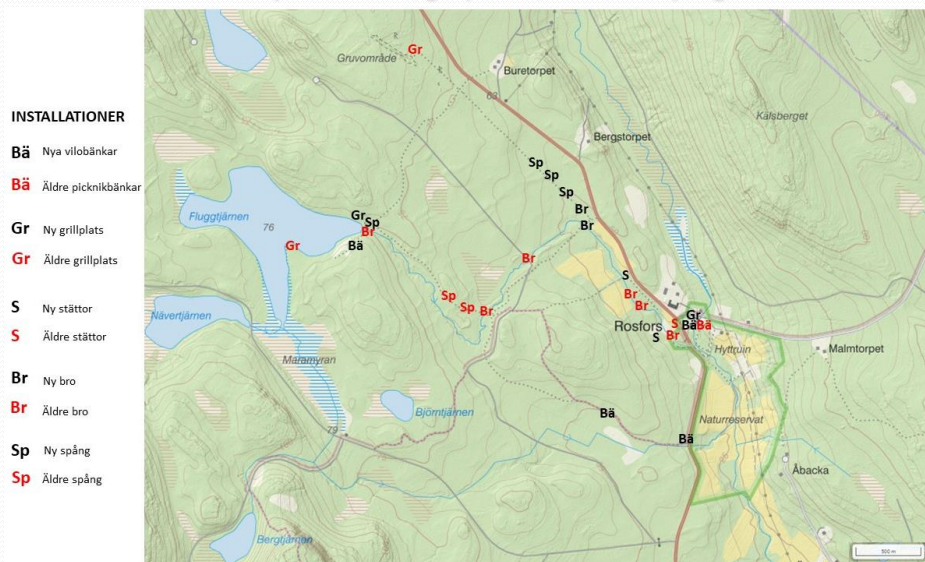
Nya stignamn på gamla och nya stigar

25

Åtgärd 2 Vilobänkar och grillplatser

Nya vilobänkar, grillplatser, broar och spångar

26

Åtgärd 2 Vilobänkar och grillplatser

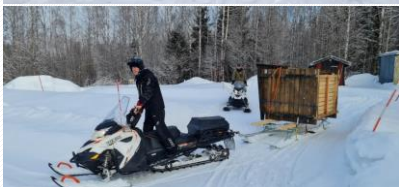
Ny grillplats vid Rosfors bruk, ved från Sveaskog, sköts av Rosfors byaförening

27

Åtgärd 2 Vilobänkar och grillplatser

Gammal grillplats ersattes med ny vid Fluggtjärnen

28

Åtgärd 2 Vilobänkar och grillplatser

Sveaskog röjt utsikt till sjön = ved till grillplats, sköts av Guide Natura

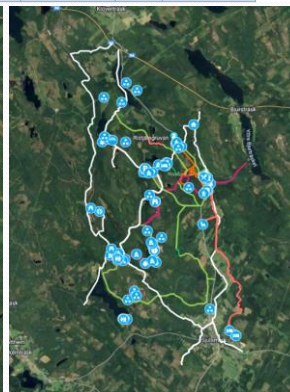
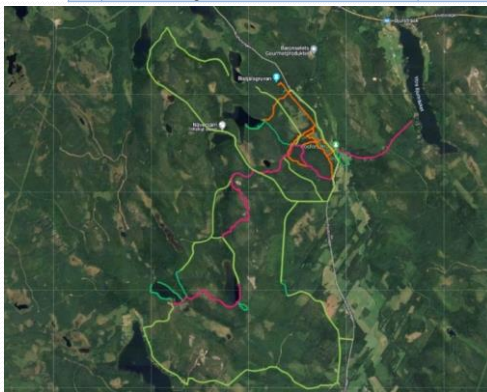

29

Åtgärd 3 Gradering av stigar

Tagit fram 9 graderade vandringsturer i Rosfors Ekopark

Nr	Turens namn	Längd	Tid	Nivå	Gradering
1	Rosfors vandring 1: Rosfors Bruk runt	0,5 – 1 km	0,5 tim.	1	Blå
2	Rosfors vandring 2: Rosfors - Ristjälsgruvan	4,8 – 8,3 km	1 - 2 tim.	2	Röd
3	Rosfors vandring 3: Rosfors - Fluggtjärnen	4 – 6,2 km	1 - 2 tim.	2	Röd
4	Rosfors vandring 4: Rosfors lilla rundslingan	2,3 km	0,5 tim.	2	Röd
5	Rosfors vandring 5: Källheden runt	4 km	1 tim.	2	Röd
6	Rosfors vandring 6: Rosfors - Lustgården naturreservat	15,2 km	4 tim.	3	Röd, svart
7	Rosfors Vandring 7: Rosfors - Lill-Brännträsket	18,8 km	5 tim.	3	Röd, svart
8	Rosfors vandring 8: Rosfors - Nävertjärnen	7 – 9,5 km	2 – 2,5 tim.	2	Röd
9	Rosfors vandring 9: Rosfors vinterturer snöskor/skidor	-	-	-	-

30

Åtgärd 3 Gradering av stigar

Tagit fram 74 km graderade cykelturer i Rosfors ekopark

Nr.	Turens namn	Längd km	Tid	gradering
1	Rosfors cykeltur 1: Rosfors korta rundslinga	4 km	1 tim.	Grön, Blå
2	Rosfors cykeltur 2: Rosfors långa rundslinga	23 - 26 km	6,5 tim.	Röd, svart
3	Rosfors cykeltur 3: Rosfors - Nävertjärnen	9,5 - 11,5 km	3 tim.	Röd
4	Rosfors cykeltur 4: Rosfors - Lustgårdens naturreservat	14,8 km	4 tim.	Röds
5	Rosfors cykeltur 5: Rosfors - Hällträskskogens naturreservat	14,9 km	4 tim.	Grön, blå
6	Rosfors cykeltur 6: Rosfors - Ristjälgruvan	4,2 - 7 km	1 - 2 tim.	Blå, röd
7	Rosfors cykeltur 7: Rosfors MTB-rundor	-	-	Blå - svart

31

Åtgärd 3 Gradering av stigar

Följer NRV för kvalitet

NATIONELLT RAMVERK FÖR VANDRINGSLEDER

KVALITETSKRITERIER

- Fysisk led
- Organisation
- Upplevelse
- Service
- Kommunikation

+

VERKTYGSLÅDA

Realisering kvalitetskriterier

Stöddokument

- Skyltmanual
- Hållbarhet
- Anläggningar
- Avtalsmallar
- Samhällesekonomi
- Ledgradering

=

Nationellt system av kriterier och verktyg för utveckling av hållbara, kvalitets säkrade och attraktiva vandringsleder för besökare och invånare.

Öppet och tillgängligt som stöd och hjälp för alla som arbetar med utveckling och förvaltning av vandringsleder.

Bidrar till höjd kvalitet och gemensam nationell standard på vandringsleder över tid.

32

Åtgärd 3 Gradering av stigar

Gradering av Vandringsleder - LONA

Svårighet:	Mycket lätt	Lätt	Medelsvår	Svår
Färg:	●	■	▲	◆
Nivå:	1	1	2	3
Beskrivning:	Grusväg, skogsbilväg- eller bred 4-hjulsstig med bra underlag. Lättgången och möjligt att ta med tåligare barnvagn.	Bred stig (smalare än 4-hjulingstig), inga utmanande hinder eller större lutningar.	(Röd) smalare stig, hinder i form av mindre stenar, rötter och blöthål, smala spångar. Kortare sträckor med lutning.	smal stig med större hinder, långa sträckor med spångar, branta klättringar
Typ:	Grusväg	Jämn stig	Ojämn stig	utmanande stig
Underlag:	Jämt och fast underlag, grus	Jämt och fast underlag, lite lera eller löst grus	Ojämnt och mjukt underlag Stenig, rötter, lera	Löst eller halt underlag i kombination med branta partier, svårt stenig och rötter
Kupering Lutning:	Genomgående flack terräng, <12% lutning	Genomgående flack terräng, <12% lutning	Nivåskillnader, <30% lutning	Branta partier, >30% lutning
Bredd:	Bilväg,	>60 cm	30-60 cm	<30 cm
Konstruerade hinder:	Hinder saknas	Hinder saknas	Passage över t ex lägre stabila stråttor eller kort trappor	Passage över t ex höga instabila stråttor eller långa trappor.
Naturliga hinder:	Hinder saknas	Hinder saknas, få mindre sten och rötter	Mindre hinder i form av t ex stenar och rötter	Regelbundet med steniga partier och/eller större hinder som måste klivas över, t ex stenblock eller stockar.
Vattenhinder:	Broar över vattendrag, Små pölar efterregn	Broar över vattendrag, Mindre pölar efter regn	Varaktiga pölar, mindre myrmarker med kortare spångar	Längre partier över våtmark med djuphål, längre spångar

33

Åtgärd 3 Gradering av stigar

Infotavlor och stigskyltar uppsatta

Foto ©: Hansi Gelter

34

Åtgärd 4 Inventering natur- & kulturvärden

Natur och kultur inventerades

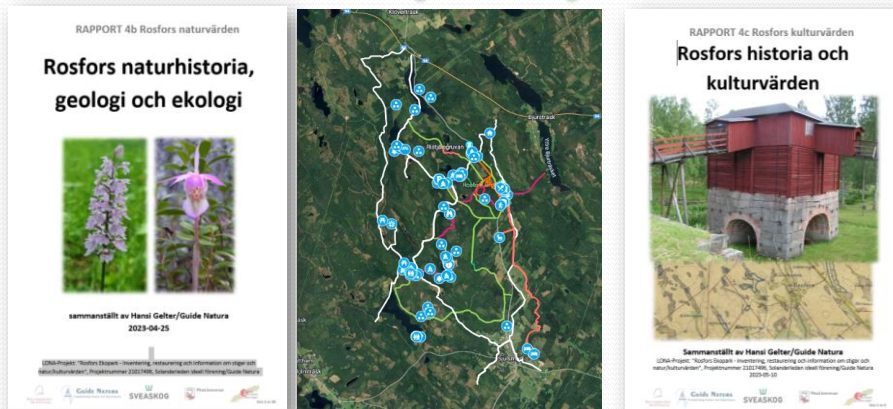
Foto ©: Hansi Gelter

35

Åtgärd 4 Inventering natur- & kulturvärden

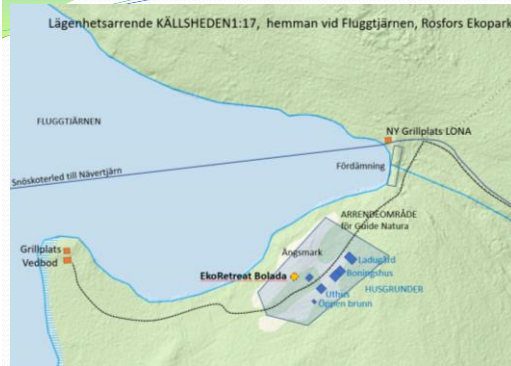
Identifierade 92 besöksmål i Rosfors ekopark

Fakta som guide-underlag

36

Åtgärd 6 Slyröjning husgrunder Fluggjärnen

Guide Natura arrende för underhåll

37

Åtgärd 7 Slyröjning ängar & lieslätter

38

Åtgärd 7 Slyröjning ängar & lieslätter

Gallra omgivande skog för ljus till slätterängen

39

Åtgärd 7 Slyröjning ängar & lieslätter

Liekurs med Kjell Gustafsson, Ångsgårdets Natur och kultur, Växjö

40

Åtgärd 7 Slyröjning ängar & lieslätter

Årligt Slättergille

41

Åtgärd 7 Slyröjning ängar & lieslätter

42

Åtgärd 7 Slyröjning ängar & lieslätter

43

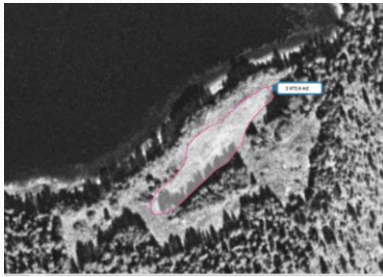
Åtgärd 8 Florainventering ängen Fluggtjärnen

44

Åtgärd 8 Florainventering ängen Fluggtjärnen

Syfte att följa återställande av ängsfloran

73 växtarter funna, 3 orkidéer

45

Åtgärd 8 Florainventering ängen Fluggtjärnen

Uppsättning av uggleholkar och fågelmatning

Lappuggleunge

46

Åtgärd 9 Workshops & Nätverksbygge

Sveaskog, Rosfors byaförening, Solanderleden Ideell Förening och Guide Natura

Produktutveckling & nätverkande med lokala aktörer

47

Åtgärd 9 Workshops & Nätverksbygge

Studiebesök och guidade turer i Rosfors (ekopark, gruva, bruk)

48

Åtgärd 9 Workshops & Nätverksbygge

Skogsbad – Shinrin Yoku

Syfte: Naturkontakt och uppskattning av naturen
rehabilitering, återhämtning, avstressning

49

Åtgärd 9 Workshops & Nätverksbygge

Skötselplan Rosfors friluftsområde

RAPPORT 9b Skötselplan Rosfors friluftsområde

SKÖTSELPLAN FÖR ROSFORS FRILUFTSOMRÅDE

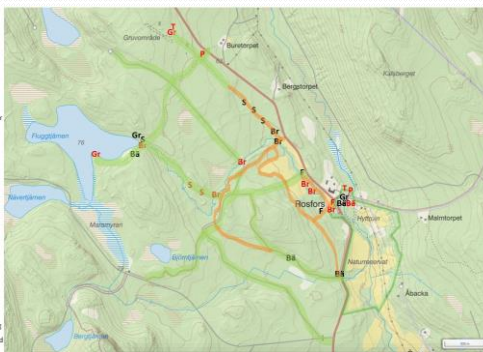
Bakgrund

Metod

Översikt

INSTALLATIONER

- P** Parkeringssplats
 - Bä** Nya viltbänkar
 - Bå** Äldre viltbänkar
 - Gr** Ny grillplats
 - Gr** Äldre grillplats
 - T** Äldre tortoise
 - F** Ny färis
 - F** Äldre färis
 - Br** Ny bro
 - Br** Äldre bro
 - S** Ny spång
 - S** Äldre spång
- Grön linje: Befintlig stig, skogsbålög
Röd linje: Tidigare oframkomlig stig eller ny stig

50

RAPPORT 9b Skötselplan Rosfors friluftsområde

ANSVARSAVAL ROSFORS FRILUFTSOMRÅDE

Ansvarig myndighet

Ansvarig person

Ansvarig organisation

Ansvarig person

Ansvarig organisation

RAPPORT 9b Skötselplan Rosfors friluftsområde

ANSVARSAVAL ROSFORS FRILUFTSOMRÅDE

Ansvarig myndighet

Ansvarig person

Ansvarig organisation

Ansvarig person

Ansvarig organisation

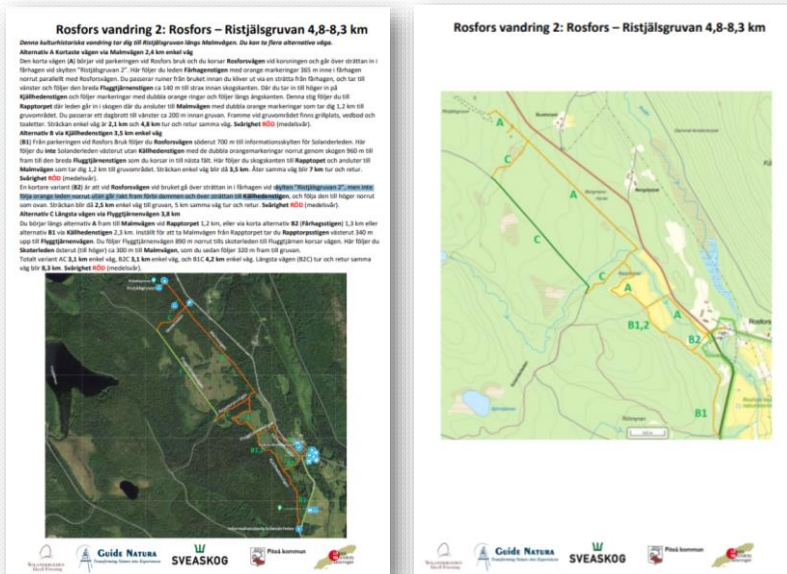
RAPPORT 9b Skötselplan Rosfors friluftsområde

DOKUMENTATION UNDERHÅLLBEHOV ROSFORS FRILUFTSOMRÅDE

Resurs/Installation	Längd	Kategori	Inspektionsdag	Inspektionsperson	Inspektionsresultat
Parkeringssplats	100m	Grön	2023-12-08	Hansi Gelter	Godt sköt
Nya viltbänkar	50m	Röd	2023-12-08	Hansi Gelter	Godt sköt
Äldre viltbänkar	50m	Röd	2023-12-08	Hansi Gelter	Godt sköt
Ny grillplats	50m	Röd	2023-12-08	Hansi Gelter	Godt sköt
Äldre grillplats	50m	Röd	2023-12-08	Hansi Gelter	Godt sköt
Äldre tortoise	50m	Röd	2023-12-08	Hansi Gelter	Godt sköt
Ny färis	50m	Röd	2023-12-08	Hansi Gelter	Godt sköt
Äldre färis	50m	Röd	2023-12-08	Hansi Gelter	Godt sköt
Ny bro	50m	Röd	2023-12-08	Hansi Gelter	Godt sköt
Äldre bro	50m	Röd	2023-12-08	Hansi Gelter	Godt sköt
Ny spång	50m	Röd	2023-12-08	Hansi Gelter	Godt sköt
Äldre spång	50m	Röd	2023-12-08	Hansi Gelter	Godt sköt

Åtgärd 9 Workshops & Nätverksbygge

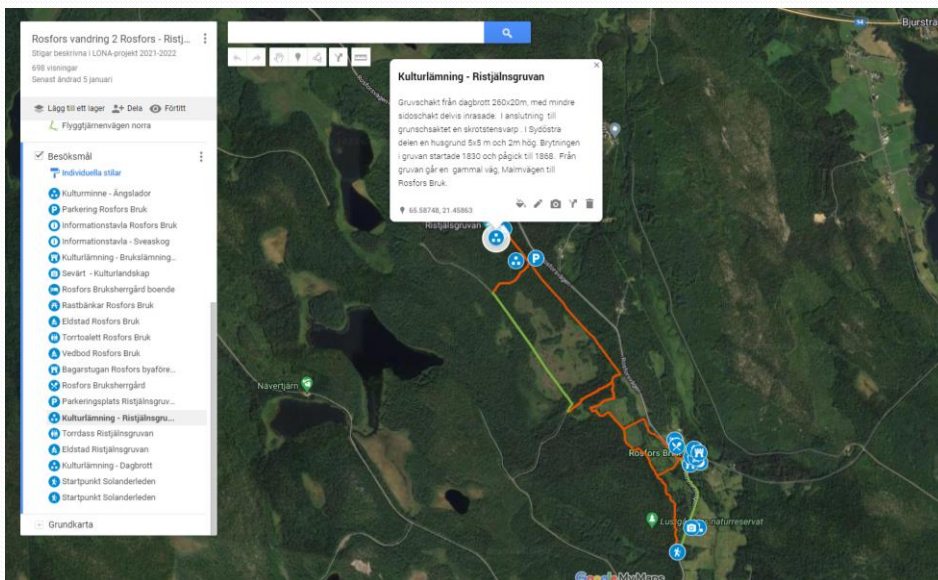
Rosfors vandringsskator som pdf-broschyr

51

Åtgärd 9 Workshops & Nätverksbygge

Rosfors vandringsskator som digitala kartor

52

Tack för att ni lyssnat

GELTER RESEARCH & CONSULTING
by **GUIDE NATURA**

Expanding Your Mind!

Hansi Gelter

guidenatura@gmail.com

www.guide-natura.com

www.gelter-rc.se

53